

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség:
Főter 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Megjelen minden vasárnap reggel.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 ft. Félévre 2 ft. Negyedévre 1 ft.
Hirdetéseket
a kiadóhivatal mérsékelt árajzok szerint számít.
Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetés és hirdetési díjak küldendők.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttér petit sora 30 kr.

Közegészségügyünk.

(É. J.) Magyarország méltó helyet foglal el a közép-európai kultur államok között, azokat az intézkedéseket, melyek a civilizáció terjesztésére, befogadására és a nemzet jólétére vannak irányozva, nem csak hogy megtesszük, de továbbis fejlesztjük. A kormány és a felsőbb hatóságok sem költséget, sem fáradságot nem kimélnék azon intézmények életbeléptetésénél, melyek a közjólét, a haladás érdekében nélkülözhetetlenek.

Tény az, hogy a legvéresebb száju ellenzéki, vagy a magyar nemzet legnagyobb ellenségei is kénytelenek elismerni, hogy mindazon közügyek, melyek a nemzet érdekeinek megóvására és létfenntartására elodázhatatlanok, a magyar kormány részéről megoldást nyernek.

Egy ilyen rendkívüli fontos ügy, az ország közegészségügye. Mely az utolsó évtized alatt annyit haladt előre, mint ezelőtt 100 év alatt. Ugy annyira, hogy az ország nagyobb és intelligensebb városai, a közegészségügy rendezésében, vetekednek Nyugat-Europa bármelyik nagyobb városával. Ha ebben a tekintetben törté-

nek mulasztások, ezekért a felelősség sem a kormányt, sem a törvényhatóságokat nem illetheti: hanem illeti, vagy a végrehajtó közegeket, vagy pedig az értelmetlenebb néposztályt, a kik a közegészségügy fontosságát felfogni, átérzeni képtelenek.

Különös az, hogy a fertőző betegségek terjedésének meggátlása körüli óvintézkedéseket kellő eréllyel, dacára a kormány szigorú rendeleteinek és a fenálló törvények, nem hajtják végre. Sőt azt lehet mondani, hogy azt a szó-szoros értelmében elhanyagolják.

Hogy ez valóban így van, elég hivatkoznunk Perczel Dezső m. kir. belügyminister egészségügyi jelentésére. Perczel Dezső belügyminister az 1896. évi egészségügyi adatokat kapcsolja jelentéséhez, melyek egy részt megnyugtatók ugyan, de más részt igen elszomorítóak.

Elszomorító különösen az, hogy az anyakönyvi adatok szerint 1896-ik évben, fertőző betegségek következtében 56,765 halálozás történt; ezzel szemben az ország összes törvényhatósága 21,937 halálozási esetről tesz jelentést, vagyis ez azt jelenti, hogy, a törvényhatóságok 34,828 fer-

tőző betegség következtében történt halálozásról nem bírnak tudomással.

Ez a roppant számadat különbség azt jelenti, hogy az országban 34,828 fertőző betegségben sinlődő egyén a nélkül halt el, hogy orvosi segélyben részesült volna. De egyuttal azt is jelenti, hogy a hatóságok 34,828 esetben egyáltalában elmulasztották megtenni a szükséges intézkedéseket.

Ezzel a szomorú statisztikai adattal szemben, a végrehajtó hatóságoknak, csak az az egy mentsége állhatna meg, hogy a nép óriási többsége egyszerűen eltitkolja, nem jelenti be fertőző betegségben sinlődő övét, vagy pedig nem bír tudomással arról, hogy ebben az esetben bünt, sőt törvénysértést követ el.

De elszomorító jelenség az is, hogy a törvényhozó testület, habár drákói törvényeket hoz, vagy a kormány akár milyen szigorú rendeleteket ad is ki, megtörnek, vagy elvesztik hatályukat a végrehajtó közegek erélytelensége miatt.

A közegészségügy haladását nagyban akadályozza a törvényhatóságok szűkkeblősége is. Éppen a ministeri jelentés adataiból tűnik ki, az az el-

TÁRCZA.

Az édes csalódás.

Ira: Havas Lajos.

(Vége.)

Ismertem Pali gyengéit, tudtam, hogy lobbanékony természetű, de arra korántsem gondoltam, hogy akkor midőn még feleségével sícs sehogy rendben, máis új házasságon törje fejét s ezt anal kevésbbé hittem, mert míg szegény, de jó nejjével élt, folyton azt hajtogatta, hogy csak attól szabadítsa meg egyszer a jó Isten, nem lesz többé olyan angyal, kiért független életét újból feláldozza.

Felöltözködtem. A lépcsőházban, amint lefelé haladtam, a levélhordó egy levelet adott át. Pesten lévén felolvadva, felette aggódttam az okból, mert attól tartottam, hogy bizonyára egyik hitelevőn tagadta meg prolongációját tőlem. Felbontottam...

„Kedves Aladár!

Mint családom régi, hű barátjához fordulok Önhez egész bizalmasan, reményem, nem fogja megtagadni kérésemet. Ön tudja legjobban, hogy férjem ledérségével űzött el magától; dacára, hogy elhagytam, még ma is végtelenül szerettem őt mert tudom, hogy a könnyelműség nála betegség. Egyedül ön lehet az, ki Pali-t a téves ösvényről a helyes utra terelheti. Ugy hallottam, hogy Pali egy nővel pár napja új szövetséget kötött és hogy az, minden áron el akarja azt venni. Biztos forrásból tudom, hogy Pali ezzel a

hölggyel ma este a Somosy mulatóban találkozni fog. Kérem legyen segélyemre, hogy férjemet meggondolatlan tervének keresztülvitelemben megakadályozzuk. Szíveskedjek ma este 9 órára oda eljönni, én is ott leszek egy asztal mellett lefátyolozva. Hogy reám ismerjen, fehér székfű csokrot fogok mellemen viselni. Számítva barátságára és titoktartására, okvetlenül elvárja

Laura, Pörgőné.

Most még kevésbbé tudtam, hogy hányadán vagyok. Túrelmetlenül vártam az estét. Igaz, hogy a hideg futott végig rajtam, mikor arra gondoltam, hogy hátha valami családi scanenanak kell szemtanuja lennem. Már már leakartam mondani arról, hogy el megyek — de végre is a kíváncsiság s különösen a megható levél győzött s este pont 9 órakor a Somosyban voltam.

Pali egy erősen lefátyolozott hölggyel már akkor ott ült az asztalnál s igen kedélyesen társalognak. Én is oda mentem, mert hölggyemet nem láttam sehol. Pali egész zavarodottan felugrott helyéről és bemutatott:

— Kedves Matildkám, szabad beme-tatnom Matild Aladár ügyvéd barátomat.

— Barátságos Matild kisasszony, menyaszonyom — mutatta be Pali az ismeretlen hölggyet.

A kölesönös bemutatás után asztaluknál helyet foglaltam, miközben megdöbbenve vettem észre, hogy Matild kisasszony mellén egy nagy fehér székfű csokor ékeskedik. Végtelenül zavarba jöttem az első pillanatban, de röktön felismertem a csapdát, amely a hölggy részéről igen ügyesen lett felhívva.

Egy ideig a társalgás igen közömbös dol-gosról folyt. A szintéren épen egy szerelmes jelenetét játszották, miközben Matild megszólalt:

— Pali, mit szól ön ehhez?

— Eppen így voltam én egykor feleségemmel.

— Apropos!... igaz, hisz ön nős!!

— Az az csak volt-m... felele Pali egész zavarodottan. Tudja kedvesem, — hisz Aladár barátom is jól tudja — én ugy szerettem nőmet s ha az igazat megkell vallanom, még ma is szeretem, de ugy látszik, hogy én nem kellek neki, mert folytonos feltékenykedésével, minden indok nélkül annyira gyötör, hogy tovább ki nem állhattam s ez okból válnunk kell.

— Pali, Pali! Légy őszinte és igazságos, — mondám. Én tudom, hogy nőd téged szeretett mindig, mert a feltékenység a szeretetnek biztos jele, de te voltál a csapdár. Reményem azonban, hogy a történetek után helyesebb utra térsz s komolyabban fogsz gondolkodni s leendő nőd iránt előzékenyebb leszel.

— Barátom! hiszen mióta ő engemet indok nélkül elhagyott, azóta nem mutatta magát; soha nem közeledett felém s habár joga lett volna, tartásdíjat sem követelt tőlem soha.

— No látod Pali, ez is egy igen szép jellemvonás nődtől és én ugy hiszem, hogy ő meg most is igen szeret téged.

— Annyit mondhatok önnek előre is Pali, — szólott a nő — hogy, ugy látszik, nejjének csakugyan volt oka feltékenynek

szomorító tény az is, hogy 1896-ban 178 körorvosi állás maradt üresen. Ez akörülmény onnan magyarázható, hogy a körorvosokat hitványul fizetik. Minek következtében az üresedésben levő állásokra nem pályázhatnak. Sőt mi elsomorítóbb, azt kell tapasztalnunk, hogy kénytelenek megélhetésük végett még Braziliába is kivándorolni, hogy ott a sárgaláz gyógyításánál saját életüket is veszélyeztessék.

A köznépnél a fertőző betegségekkel szemben tapasztalható közönyösségen csak egy esetben lehetne segíteni: még pedig oly módon, hogy az egészségtan tanítása nem csak a középiskolákban: hanem az ipar, polgári és a népiskolák felsőbb osztályába is elkellene rendelni.

Az egészségtan tanítása a középiskolákban is felette megvan nehezítve az által, hogy az egészségtan tanítására csak orvosok alkalmazhatók. Már pedig, azt látjuk, hogy a körorvosi állásokat sem tölthetik be oly hitvány fizetés mellett; hogy lehetne hát az iskoláknál az egészségtan tanítására orvosokat alkalmazni, mikor ott még hitványabb javadalmasban részesítenek?

A mi nézetünk az, hogy a közép, valamint az ipar, kereskedelmi, polgári és az elemi iskolák felsőbb osztályában az egészségtan tanítását tökéletesen rálehetne bízni akár a természetrajz, akár a vegytan tanáraira.

Hiszen amennyire ismerjük az egészségtan anyagát, elmondhatjuk, hogy annak anyaga annyira egyszerű, de a mellett érdekes és világos, hogy akár a vegytan, akár a természetrajz tanára épp oly szakértelemmel adhatja elő és magyarázhatja meg, mint egy orvos tudor.

Ha pedig még nagyobb eredményt akarnak elérni, hát az iskolai szünetek alatt nyissanak a budapesti, vagy

enni; azt hiszi, hogyha egykor okot szolgáltat a feltékenykedésre én nem hagyom el? családik és kész lesz magát azon boldog hitben ringatni, hogy majd én fogok elmenni maga után. No még csak az kellene!

— Bocsánat Matidkám — mondá Pali a hölgy kezét csókolgatva — meg vagyok győződve, hogy ilyesmi köztünk meg se történhet.

Ebben a pillanatban az ismeretlen szépség fátolyát arczáról fellebbentette s amint Pali meglátta, elsápadt s azt rebegette:

— Jézus!.. Mama!.. Hát feleségem Laurám, hol van?

— A Pannóniában, vöm uram. Látja minő meggondolatlan maga, feledi azt, hogy gyakran a látszat csal. Látja, én csak be akartam önnek kézzelfoghatólag bizonyítani azt, hogy neje szereti s hogy bizony-bizony volt és van oka szegénynek feltékenynek lenni.

— „Elég mama! az Istenre elég!... Pinczér fizetek... menjünk rögtön a Pannóniába...“

Velük mentem én is s végtelenül örültem annak, hogy szemlélője voltam az első felvonásnak és a Pannóniában tanja lehettem annak, hogy kisebb házi esete-paté után minő édes a kibékülés s végtelenül jólesett az a tudat, hogy Palinak kölcsön adott 10 forintommal az édes esztódás édesebb megoldásához hozzá járulni szerencsés lehettem.

a kolozsvári egyetemen tanfolyamot az egészségtan elméleti és gyakorlati tanulmányozására. Akkor azután épp oly eredményt érhetnek el, mint ha a nevezett tantárgyat orvostudorok tanítanák.

Megjegyezzük még azt is, hogy az egészségtant bemagoltatni a növényekkel teljesen felesleges; a tantárgy úgy is annyira érdekfeszítő, hogy az ifjuság magyarázat útján is könnyűszerrel felfoghatja; sőt el is sajátíthatja.

Ez a mi nézetünk a közegészségügy előbbre vitele tekintetében és azt hisszük, hogy ha ennek a nézetnek érvényt szereznek, ha ezt a felsőbb körök figyelemre méltatják, az ország közegészségügye rövid idő alatt középeurópai színvonalra fog fejlődni. Eppen ezért, cikkünkkel melegen ajánljuk Perczel Dezső és Wlassics Gyula miniszter urak szíves figyelmébe.

Ujhelyi Nándor ünneplése.

Lapunk múlt számában közöltük s méltattuk azt a kiváló s valamennyiünket felemelő kitüntetés, hogy Ujhelyi Nándor helybeli ügyvéd és földbirtokos a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül Ó Felsege királyi tanácsosi rangra emelte. Hogy mennyire együtt érzett Magyarország Felseges Ura Csongrád város polgárságával akkor, mikor eme tényével városunkat kitüntette, tanuja az a ritka, szép ünnepély, mely ez alkalomból f. hó 7-én este a helybeli kaszinó termeiben folyt le.

A nevezett estén Ujhelyi Nándor kir. tanácsos tiszteletére rendezett társas vacsorán mintegy 200-an jelentek meg.

Nők és férfiak, minden politikai színezet és foglalkozás tekintetbe vétele nélkül egyaránt. Szentesről is többen jelezték jövetelüket, de a Tisza zajlása visszatartotta őket.

Ujhelyi Nándor urat a tiszteletére rendezett társas vacsorára küldöttség hívta meg s a kaszinóhelyiségébe érkezésekor díszes magyar ruhába öltözött lányok fogadták, a terembe való belépésekor felhangzott az éljen, mely ez alkalommal az ünnepelt iránt érzett őszinte tisztelet és becsülés kifejezője volt.

Lassanként elhelyezkedett a díszes publikum az asztalok mellett s a második fogásnál kezdetet vette a toasztirozás. Az első toasztot Réti Ernő kaszinói alelnök mondta, a kaszinó nevében, megemlékezvén arról a buzgólkodó, fáradozást nem ismerő tevékenységről, melyet a „Csongrádi Casinó“ érdekében mindenkor kifejtett; e szép, minden rétegekben igaz, meleg hangú beszéd végeztével mintegy igazolásul az elmondottaknak, felharsant az éljen. Réti Ernő felköszöntőjére Ujhelyi Nándor kir. tanácsos válaszolt, kijelenti, hogy ezen magas érdemeit túlhaladó kitüntetés hiúságát nem tapjálja, de ambícióját is csak úgy elégti ki, ha annak a körnek, ha annak a társadalomnak, melyben él, jóindulatot bírhatja, ő Csongrád város polgárságára emeli poharat. A másodiknak az ügyvédi kar nevében Réti Ferencz emelt poharat s talpraesett tiszta érzelmekből eredő szavakkal esetezte az ünnepelt ügyvédi működését. A tanítóság nevében mint kartársat, a megyei tanító egyesület tiszteletbeli tagját, Sövényházi Antal polg. isk. tanár éltette, jelezve azt, hogy ezen kitüntetéssel a tanítóság is kitüntetve érzi magát. Ezután Herke Ferencz a Csongrádrádvárosi takarékpénztár nevében üdvözölte mint olyat, kinek oltalma s vezetése alatt mint magból kelő kis növény ma már terebélyes fává fejlesztette ez intézetet. Dr. Nagy Sándor Vadnay Andor főispánra üritett poharat. A bankett utolsó toasztja a Baghy Zsigáé volt, a ik

a fiatalság nevében, annak nesztörára, a legöregebb fiatal emberre s a legifjabb királyi tanácsosra mondott egyes felköszöntőt. A vacsora befejezése után tánczra perdlült a társaság, mely a közel hajnali órákban ért véget. Időt eseményeket átéltek emberek mondják, hogyilyen szép, kimagasló ünnepe Csongrád vá rosának régen nem volt.

UJDONSÁGOK.

— **Kinevezések.** A helybeli állami elemi és polgári iskolák gondnokságát Dr. Tergina Gyula kir. tanfelügyelő felterjesztésére a Nagyméltósága vall. és közoktatásügyi Miniszter kinevezte. A kinevezések f. hó 8-án érkeztek meg minden tag részére, külön-külön borítékba zárva, mely szerint az állami iskolák gondnoksága a következő tagokból áll. Elnök: Réti Ferencz ügyvéd és födbirtokos. Rendes tagok: Ujhelyi Nándor kir. tanácsos, Réti Ernő ügyvéd, Mátéffy Kálmán főszolgabíró, Sölyva Gyula jegyző, Holczler Adolf jegyző, Szvoboda Ferencz ügyvéd, Forgó Gergely községi bíró, Eszes Mátyas földbirtokos, Dr. Szarka Mihály ügyvéd. E szerint az állami iskolák gondnoksága 10 tagból áll. Kikhez járul még az állami iskolák két igazgatója: Farkas Béla polgári iskolai és Blázsik Mihály elemi iskolai igazgatók nevezettekkel együtt a gondnoksági tagok száma 12-re egészül ki. Ez a névsor, mely a szerződés pontozatainak is megfelelő, teljes biztosíték arra, hogy az állami iskolák ügye arra az utra lesz terelve, mely annak felvirágoztatásához vezet. A gondnokság alakuló ülését ma d. u. 1/3 órakor tartja meg, melyen jegyzőt és gondnokot választ, a következő ülésbe pedig leteszik a hivatalos esküt. Kineveztetésükhöz valamennyiüknek gratulálunk.

— **Halálozások.** A hét folyamán Boda Márton tanító ur édes anyját, Kovács Lajos ur pedig nagyanyját vesztette el. Mindegyiket nagyszámu rokonság és ismerős kísérette utolsó útjakra. Béke lengjen poraik felett.

— **Protestáns Istentisztelet.** Ma délután 2 órakor Papp Lajos ev. ref. körlelkész protestáns istentiszteletet fog tartani a helybeli áll. elemi iskola I-ső fiu osztályának tantermében. Melyre a protestáns egyház helybeli híveit ez uton figyelmeztetjük.

— **Tárgyalás a szocialis kérdés felett.** Csongrádmegye gazdaközönsége Illés Jenő kezdeményezése folytán a f. hó 6-án gyűlést tartott a vármegyeház nagytermében. A tanácskozás czélja volt: szocialis jellegű munkás-mozgalmak indító okainak és ezen mozgalmak következtében előállott gazdasági és társadalmi mikénti orvoslása. Az értekezleten az egész vármegyéből többen vettek részt és szakavatottan szóltak a tárgyhöz. Így például Nagy Pál Imre volt keresztény gőzmalmi igazgató saját életét hozta fel példaként. Azt állítván, hogy ő is, mint napszámos munkás kezdte meg életpályáját és mégis kellő takarékoszággal szerzett annyit, amiből megélhet. Mi, mint egyik vezérékünkben kijelentjük, nagyon helyes eljűk a kezdeményezést. De azt tartjuk, hogy a gyűlésre mégis helyes lett volna meghívni a munkás vezérek közül néhányat, hogy ott előadhassák volna sérelmeiket. Így mi is tudjuk, hogy Nagy Pál Imre, mint egyszerű napszámos munkás, sőt mint kubikos kezdte meg élet pályáját, de vagyonának legalább két-harmad részét; nem mint ilyen, hanem, mint gőzmalom igazgató szerezte. Azt azonban mi is konstatáljuk, hogy egy szorgalmas munkás, habár a mai viszonyok között vagyont nem szerezhet is, de úgy a maga, mint a családja existenciáját biztosíthatja.

— **Tűz.** F. hó 9-én d. e. Pitrik János IX. tizedben háza ismeretlen okból kigyuladt és teljesen leégett. Az önkéntes tűzoltók tevékeny működését örömmel emeljük ki.

— A „Magyarország“ politikai napilap ez időszert legjobban szerkesztett lap az országban. Legelső rangú íróink és publicistáink ma kétségtelenül a „Magyarország“-ban irnak. Első sorban Bartha Miklós, az országunk ma legragyogóbb tollu publicistája, továbbá Pazmány Dénes, Hock János, maga a főszerkesztő Holló Lajos, Hentaller Lajos, Inczédy László stb. napról-napra a legelőkeltebb és letelevenebbé teszik a magyar olvasóköröknek ezt a kiválóan kedvelt lapját. A „Magyarország“-ban jelennek meg azonkívül Móra Istvánnak ország-szerterte feltűnést keltő tárczái. Ugy, hogy a ki eleven, jól értesült és igazán első rangú hírlapot akar olvasni, az bátran a „Magyarország“-hoz fordulhat. A „Magyarország“-ot nemcsak nemes, előkelő hangja, egyenes nemzeti iránya és minden tekintetben hazzáferhetlensége teszi a magyar olvasókörök előtt becsessé, hanem az is, hogy a család minden tagjának nyújt kellemes szórakozást. Tárczái, regényei, eleven hírei, párisi divatleveli stb. a legkedvesebb olvasmányt képezik. A „Magyarország“ az éjjeli póstával küldetik szét, úgy, hogy reggel már az ország legtávolabbi részeiben is ott van. Mily előny ez a hivatalnoknak, hogy más lapokat megelőzőleg olvashatja már reggel mind azt, ami az országban és külföldön történik. Az országgyűlést a hivatalos közléseket, a bel- és külföldi törvényi zárlatokat, szóval mindazt, ami nemcsak érdekes, de az illetőknek állására és üzletére nézve is nagy befolyással van. Tudjuk, hogy mily előnyösen használják fel egyesek, ha valaki egy nappal vagy félnappal el van maradva az eseményektől. A ki ma egy fontos hírt előbb tud meg, az mérhetetlen előnyben van a többiek felé. A „Magyarország“ mindenki nézve lehetővé teszi ezt a korai és megbízható értesülést. Ez biztosította a „Magyarország“ részére azt az óriási elterjedést, ami nek ma örvend. A „Magyarország“-ra legelőkeltebb póstautalványon előfizetni akár egy hóra, (1 frt 20 kr.) akár egy negyedévre, (3 frt 50 kr.) Czim: Magyarország kiadóhivatala Budapest, Sandor u. 2. A félévi előfizetési díj 7 frt, az egész évi 14 frt.

Budapesti levél.

A karácsonyi ünnepek közeledésével mindenütt kezdnek már arról gondolkozni, hogy mivel kedveskedjenek az emberek egymásnak, hozzátartozóiknak. Ebben a kérdésben t. olvasóink figyelmébe a következőket ajánljuk:

Kertész Tódor műiparú raktára: (Budapest, Kristóftér, gr. Teleki palota) leggazdagabb tárháza a karácsonyi ajándékokul alkalmas tárgyaknak, a napokban megjelent nagy, új árjegyzékéből tájékoztatól röviden felsoroljuk mindazt, mit ajánlani alkalmasnak tartunk. Különösen kiemeljük a ragyogó karácsonyfadíszeket, melyek egy dobozban összeállítva, egy fára 5. 10. 15 és 20 frtért meg is rendelhetők. A legkedveltebb társasjátékok a Derby löverseny, Petit chevaux, Tivoli Raulette, sakk és dominó: a lottó, négyes quattett, osztályorsó-jegy és tombola játékok; a búvész-készlet, laterna magika: mindenféle játékszerek, lombfűrészkészlet, szerszám-készlet, színházacskák alakokkal összerakható és felállítható vár, Richter kőpítő-szekerény, teljesen berendezett konyha, zenélő játékművek syphonionok és intonak. Továbbá alkalmasok a sport és vadász cikkek: fegyverek, kocsóják, fuom bőrárak, albumok, az örökös natár, a bronz és porcelán disz-műárak, tolette-cikkek, a varróasztal kellékei, különféle acélárak, kiválóan az új hajnyíró-gép; a háztartási cikkek, a beteg ápoláshoz és az egészség fentartásához kívánatos cikkek; ajándéktárgyak átnyújtáshoz alkalmas eredeti meglepetési tárgyak; kedélyderítő, meglepő tréfás tárgyak, türelem játékok, mind oly gazdag választékban, bámulatos olcsó árakon, ezer és ezer választékban, melyekről csakis a több ezer képpel ellátott új árjegyzék nyújt tiszta fogalmat, azért kérje mindenki egy levelezőlapon Kertész Tódortól s az ingyen és bérmentve megküldi.

A legkellemebb karácsonyi ajándék-

tárgyakat képezik a finom pipere és illatszerek, valamint a gyönyörű és nagy választékú esetek, melyek csakis Vértessy Sándor m. kir. udv. illatszertárában: (Budapest Kristóftér 8. sz.) kaphatók francia és angol gyártmányokban. Az idei újdonságok és legkedveltebb illatszerek a következők: „Fiorenta“, „Flur de Roy“, „Miquise d' Auberrine“, „Paris Nouvelle“, „Young Princesse“, „Miosotis de France“, „Beuquet de l' Etoile“, „Royal Parfum“, „Gismoud“, „Los Novios“, „St. Socrakarta“, „Lys de France“. A vidéki rendelések gondosan s gyorsan eszközöztetnek.

Legelőkeltebb és hasznos karácsonyi ajándékokul ajánlhatók a Berndorfi fémáru-gyár (tulajdonos Krupp Arthur) budapesti raktárából megrendelni: alpacca-ezüst kina ezüst és alpacca-asztali készletek, evőeszközöket the forralókat és theázó készleteket, gyertyatartókat és karos gyertyatartókat, melyek a legszilárdabb készítmények, fehér fém-ből dús ezüstözéssel s teljesen pótolják a valódi ezüstöt; a kések pengéje szegéscélással erősítetik meg, mi a nyélből való kitágulást megakadályozza; a gyár áruinak szőlősdégeért jótállást vállal. Tiszta nickel fém edényei és legelőkeltebbek és egészségügyi tekintetből a legjobban ajánlhatók. A Berndorfi fémáru-gyár 1843-ban Krupp Herman és Schuller Sándor által alapított; 1890. óta Krupp Arthur az egyedüli tulajdonos. A munkások száma az 50 évi fennállás óta 200 személyről 3000-en felül emelkedett, úgy, hogy Európában legnagyobb a maga nemében. A nagy munkaképességét az bizonyítja, hogy másnévű cikkek nagy mérvű gyártáson kívül évente több mint egy millió tucat evőeszközt készít. A Berndorfi fémáru-gyár budapesti raktára: (Váci-utca 25., a Kristóftér sarkán) leggazdagabb van felszerelve a gyár minden készítményével, melyekről képes árjegyzéket kívánatra díjmentesen küld.

A német császár és román király látogatásának ünnepélyei lezajlása után általános érdeklődés tárgya volt, hogy ki díszítette a főváros utcáit, melyek megragadó szépséggel, impozáns pompával nagy közönség osztatlan részvétét nyerték meg, mit uton-utófélen lehetett hallani a gyönyör nyilatkozásai által. Az elmúlt ünnepélyek emlékeit képeken és leírásokban megörökítették lapjaink, de azt a tényezőt, ki a mesés szép látványoságot bevonulást utvonalan felállított lombfűrészes árbocz-eidőnek zászló és címer díszítéseit oly kiváló izléssel létesítették, elfelejtették méltányolni. E mulasztást pótoljuk most, midőn Rumbold B. díszítő és zászlógyáros e fenyves alkotásáról megemlékezünk, mely azonban nem áll egyedül, mert Rumbold díszítései adták meg eddig is az ünnepek fényt és jeleget minden ünnepélyes alkalommal az országban. Így a közelmúlt tati gyakorlatok alkalmából Ó Felső-gének és a német császárnak ünnepies fogadására Komárom diadalkapuja, Tati varoz diadal-kapuja és díszítései, az országban eddig rendelkezett kiállásunk díszítései, a vaskapu ünnepélyes megnyitására készített impozáns díszítés, mind Rumbold B. művészies izléssel párosult dekorálásával nyertek kifejezést. De Rumbold B. a heraldika és domborművészet terén is oly alkotásokkal bír, melyek őt méltán a művészek sorába emelik s erre kívánjuk különösen irányítani t. olvasóink figyelmét. Papir domborműgyártás, zászlók címeres és címer nélküli, farsangi kellékek éscikkek stb.-re, mindezekről kívánatra árjegyzéket küld, Rumbold B. címer és zászlógyára. Budapest, IX. Liliom utca 52.

A Siemens és Halske villamosági cég október hó 12-én ünnepelte meg 50 éves fennállásának jubileumát, mely ünnepélyes a cég charlottenburgi, bécsi, budapesti, szentpétervári londoni stb. telepeinek küldöttei is részt vettek s átadták üdvözlőleveleket és ajándékaikat. Erre a cég tulajdonosok egyike, Siemens Károly alapítványi oklevelet olvasott fel, melyben egy millió alapítványt tesz a Siemens és Halske cég tisztviselői és munkásai javára s minthogy a cégnek Budapesten és Bécsben is önálló telepei vannak, eme nagylelkű alapítvány jótéteményeiben az Osztrák-

Magyar monarchia számos családja fog részesülni. A Siemens és Halske cég a legelsőbb vilamosági vállalat, melynek gyáraiban csak Berlin és Charlottenburgban 6000-nél, Bécsben és Budapesten pedig 2000-nél több munkás és tisztviselő működik. A Siemens és Halske cég szállította a szükséges gépeket triestli, szilburgi, gráci, libeli, snai, warsdofi, trautenau, friedlandi, prezeisli, staislaui, iglói, kaposvári, szatmári, rozsnói, joslvai, salgótarjáni, serajevói villamosági központok részére. Nagyobb szabású, önálló erőátvételi telepeket a következő helyeken létesítettek: Neugedein, Torda, Schlögelmüsi, Karwin, Beocsin, Reszeza, Petrowardein, Krennitz, Kalgburg, Oeswanberg mellett Kaldno, Barád, Dux, Muszari Bárd mellett, Hall, Mosony, Vrdnik; továbbá Danubius Schoenichen. Hartmanu hajógyárában Ujpesten. Dreher Antal seifőzdéjében Kőbányán és Schwehoton, a Blattnitzer Steinkohlengewerkschaft am Zieglerschacht teleén Nürschen mellett, Ellygruben Seestadt mellett stb. A különböző vilamos központokkal összefüggésben a Siemens és Halske cég több mint ezer villamotort állított föl kisiparosok üzeméhez.

Közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon nagyrabecsült megtisztelőinknek, kik elhunyt drága jó édesanyánk f. hó 6-án megtörtént temetési gyászszertartásán — részvétüket — részint személyesen, részint pedig azáltal, hogy kocsi fogataikat a temetésre elküldeni sziveskedtek, — kifejezték, s ez által mintegy fájdalomunkban osztoztak, — fogadják ez uton is gyermeki leghálásabb köszönetünket, mely után kiváló tisztelettel vagyunk

Csongrád, 1897. decz. 9 én

a megboldogult gyermekei:

Boda Márton,

Boda János

r. k. s. lelkész.

Irodalom.

Hangulatok lesz a czime Bartha Miklós könyvének, mely a könyvpiaczen karácsonykor fog megjelenni. Ez a könyv negyven darab prózában írt költeményt foglal magában ily czimek alatt: Virasztás, A nő, Könnyelműség, César győz, Ósapánk, Biróság előtt, Ki a hibás, Az árva, Tapasztalás, Verőfény, Télien. A magának-való, Jutalom, Vigasz, A holnap, A szerencsétlen, A halál, Megváltás. Teuplomban, A költő sorsa, A költő hivatása. Elvétel, Pásztoroz. Emlékezet, Otthon, Földéleten, Az árnykép stb. A ki Bartha vezércikkeit ismeri, az fogalmat alkothat magának arról, hogy mily nyelvezettel, mily szingazdag festéssel és mily elragadó fantáziával vannak megírva ezek a költemények. A közönség körében szokatlan érdeklődést keltett az a hír, hogy Barthától szépirodalmi dolgozatok jelennek meg a könyvpiaczen.

Barthát a „Magyarország“ szerkesztősege birta reá könyvének kiadására, s a „Magyarország“ most azzai kedveskedik olvasóinak, hogy Bartha könyvét díszes kiállításban karácsonyi és újévi ajándékokul előfizetőinek ingyen fogja megküldeni. A könyvet mindenki megkaphatja, a ki a „Magyarország“-ra egy negyedévre előfizet. Az előfizetési díj (3 frt 50 kr.) bármikor beküldhető ily czim alatt: „Magyarország“ kiadóhivatala Budapest, Sandor u. 2 szám.

Bartha művének bolti ára 2 frt lesz és külön is megrendelhető a „Magyarország“ kiadóhivatalában.

Felölös szerkesztő **Eder János.**

Kiadó laptulajdonos: **Weisz Márk.**

Dr. Grünfeld Sándor

orvos-, sebész-, szemész és szülész tudor
gyermekorvos

**folyó évi decz. hó 1-én kezdte
meg orvosi gyakorlatát.**

Lakása: *Magtár-utca Fekete Lajos
úr házában.*

Magas jutalékban

és zsebszámok megbízható szolid ügyfelek, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (résztvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok „Co-identia” ezímen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fürtö-utca 4. sz. 5-2. intézendők.

Az 1895. évi párisi és az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításon diszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb körökben kitűnő sikerrel használt külszer:

Reuma-szesz

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csúszós bántalmait ellen, u. m.: köszvény, csúsz. rheuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.

Főraktárak Budapesten: **Török József** ur gyógyszer-tárában, Király-u. 12. és **Dr. Egger A.** ur gyógyszer-tárában, Váci körút 17. — Ugyiszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszer-tárában, valamint a készítő

Widder Gyula

gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely 210 szám, úgyszintén helyben kapható: **Vladár Sándor** ur gyógyszer-tárában.

10-10

484.897. vh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a csongrádi kir. járásbíróság 1897. évi 201, 202 sz. végzése következtében Szathmáry Ede

ügyvéd által képviselt **Mindszenti takarékpénztár** javára **Magony Antal, Vincze és Lajos** ellen 1560 forint s jár. erejéig 1897. évi április hó 14-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 635 forintba becsült ökör, esikő és disznóból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a csongrádi kir. bíróság 6148/1897. sz. végzése folytán 1560 forint tőkét követelés, ennek 1896. évi szept. hó 3 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 109 forint 65 kr-ban bírósággal már megállapított költségek ere-

jéig Tömörkényen, alperesek lakásán leendő eszközzésére

1897. évi december hó 15-ik napjának delelőtti 10 óraja

határidőül kifizetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron aul is elfognak adatni.

Kelt Csongrádon, 1897. évi november hó 29-ik napján.

Bogyó János, kir. bírósági végrehajtó.

Előfizetési felhívás

„KÉPES CSALÁDI LAPOK”

szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilapra.

A „Képes Családi Lapok” már a XX-ik évfolyamába lépett. Önérzettel jelentjük ezt a tényt a magyar olvasóközönségnek akkor, midőn egyúttal felhívjuk, hogy legyen szíves továbbra is azon érdeklődést tanúsítani lapunk iránt, melyet eddig tanúsított.

A „Képes Családi Lapok” multja legjobb bizonyíték a mellett, hogy míg egyrészt beágot potolunk, másrészt az olvasóközönség igényeit teljesen kielégítetük. Ismételtel elmondhatjuk, hogy kitűzött célunkat elértük, mert lapunk jelenleg már az ország minden vidékén a legtöbb művelt magyar család kedvelt házi barátja.

A „Képes Családi Lapok” fennállása óta már több hasonirányú vállalat támadt, melyek részben megszüntek részben tengődnek. Nem kutatjuk az okokat, hanem egyszerűen megköszönjük az olvasóközönségnek bizalmát s újból kérjük: előlegezzék azt nekünk lapunk XX-ik évfolyamára is.

A „Képes Családi Lapok” a legelősebb és azért a legelterjedtebb képes hetilap! Megjelenik minden héten bő szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal és külön beköthető regény melléklettel.

A „Képes Családi Lapok” havonként kétszer, „Hölgyek Lapja” című fél éves melléklettel ad, párisi divatképekkel és bő divattudósítással s így egy külön divattalpnak tartását feleslegessé teszi.

A „Képes Családi Lapok” olyan szellemben és irányban van szerkesztve, hogy ifjú és öreg külön s egyúttal élvezettel olvashatja.

A „Képes Családi Lapok”-ba a régi és újabb írói és költői gárda minden számottevő tagja dolgozik.

A „Képes Családi Lapok”-nak regényei, elbeszélései, rajzai, humor-szkelei, költeményei kedélynemesítő olvasmányok. Irányzikkéivel a társadalom minden kérdésére kiterjeszkedik. Orvosi és egyéb cikkei pedig tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok” minden évben négy, külön beköthető regényt ad mellékletül előfizetőnek.

A „Képes Családi Lapok” borítéka szellemes és szórakoztató csevegések, illetve kérdések és feleletek tárháza.

A „Képes Családi Lapok” előfizetői díjtalanul közölhetik gondolataikat az „Előfizetők postájá”-ban.

A „Képes Családi Lapok” képei lehetőleg alkalomszerűek, diszesek és tanulságosak.

A „Képes Családi Lapok” a lehető legjobb cikkeket igyekszik nyújtani s hogy hivatásának megfelel, azt legjobban bizonyítja immár XX. évi fennállása, mit eddig hazánkban egyetlenegy hasonló irányú lap sem volt képes elérni, bizonyítják továbbá azon előkelő és kitűnő írók és írók nevei, kiknek nagybecsű műveit csaknem minden számban élvezheti az olvasó s a kik közül büszkén emlíjük fel dr. Tolnay Lajos szerkesztőn kívül: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Radó Antal, Rákosi Jenő, Temérdek (Jeszenszky Daniel), Lauka Gusztáv, Rudnyánszky Gyula, Tölgyesi Mihály, dr. Feleki Sándor, Méry Károly, Jambor Lajos, Dombai Hugo, Kenézy Csátár, Pécsei D. Anzelm, Kósa Ede: — Beniczkyne Bajza Lenke, B. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Tutsek Anna, Buday Sándorné, Cserneczky Gyulané, Nagyvárad Myra, K. Beniczky Irma, Mericzay-Karossa Irma, Fanghne Gyujtó Izabella, Ábrányiné Katona Klementin, H. Havassy Ilona, V. Gaál Karoliné, Karlovszki Ida, Harmath Lujza Kéray Elza, Vörös Julianna neveit stb.

A „Képes Családi Lapok” előfizetési ára a „Hölgyek Lapja” című divattalpnal és regény melléklettel együtt:

Egész évre . . . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . . . 3 frt — kr.

Negyedévre . . . . . 1 frt 50 kr.

A „Képes Családi Lapok” annak, a ki az előfizetési összeget és azonkívül még 80 kr. csomagolási és postaszállítási díjat egyszerre beküldi, elismerésül 4 regényt küld díjtalanul.

A „Képes Családi Lapok” mutatószámokat ingyen és bérmentve küld mindazoknak, a kik ez iránt — legcélszerűbben levelezőlapon — hozzáfordulnak.

A „KÉPES CSALÁDI LAPOK” kiadóhivatala

Budapest, V., Vadász-utca 14, (Saját házában)

5-1